

ZARZĄDZENIE NR 416/2025
WÓJTA GMINY ZAPOLICE
z dnia 29 grudnia 2025 roku

**w sprawie wprowadzenia Planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego
do realizacji przez Dziennego Opiekuna w Gminie Zapolice**

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art. 6d ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 798) oraz Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. poz. 1882) zarządzam co następuje:

§ 1. Wprowadza się Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dzieci uczęszczających do Dziennego Opiekuna w Gminie Zapolice, który stanowi załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Nadzór nad realizacją oraz aktualizacją planu, o którym mowa w § 1 powierzam Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 roku.

§ 4. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Zapolice.

WÓJT
GMINY ZAPOLICE
W. Olenczyk
mgr Witold Olenczyk

Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny Dziennego Opiekuna w Gminie Zapolice

1. **Instytucja: DZIENNY OPIEKUN W GMINIE ZAPOLICE**
  - a) Organ prowadzący: Wójt Gminy Zapolice
  - b) Nr wpisu do rejestru: 33004/O
2. **Adres:** ul. Kasztanowa 2, 98-161 Zapolice
3. **Liczba miejsc:** 5 dzieci
4. **Grupa wiekowa:** Dzieci od 1 roku życia do 3 lat, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach do 4 roku życia
5. **Osoba kierująca instytucją:** Michał Dutkiewicz Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach
6. **Osoby do kontaktu:** Michał Dutkiewicz Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach, tel. 43 823 19 76, e-mail: gops@zapolice.pl
7. **Lokalizacja** placówki w bezpośrednim sąsiedztwie parku zapewnia dzieciom bezpieczne, spokojne i zielone otoczenie sprzyjające zabawom na świeżym powietrzu.

§ 1. Wstęp

Celem działania Dziennego Opiekuna w Gminie Zapolice jest wspieranie rodziców w opiece i wychowaniu dzieci, a przede wszystkim zapewnianie dziecku możliwości uczenia się poprzez zabawę oraz opiekę w czasie, gdy rodzice nie mogą jej sprawować osobiście tj. w czasie gdy są w pracy. Odpowiednio przygotowana osoba zatrudniona na stanowisku dziennego opiekuna pomaga dzieciom rozwijać się, zdobywać nowe umiejętności społeczne, takie jak praca w grupie, nawiązywanie relacji z innymi dziećmi oraz uczyć się samodzielnej zabawy.

Niniejszy plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny został opracowany w oparciu o obowiązujące przepisy prawne, w szczególności:

- Ustawę z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 798),
- Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. poz. 1882),

z uwzględnieniem wytycznych zawartych w poradniku Fundacji Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego.

Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny (w skrócie OWE) jest podstawowym dokumentem określającym sposób sprawowania opieki nad dziećmi w placówce Dziennego

Opiekuna w Gminie Zapolice. Określa działania w nim podejmowane z uwzględnieniem praw zawartych w międzynarodowym traktacie uchwalonym przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r. – **Konwencji Praw Dziecka**.

Fundamentem tego planu jest budowanie relacji opartej na szacunku, wspieranie autonomii dziecka oraz stymulowanie jego kompetencji komunikacyjnych i poznawczych.

§ 2. Cele opiekuńczo–wychowawczo-edukacyjne

1. Zagwarantowanie poczucia bezpieczeństwa i pozytywnych relacji w grupie rówieśniczej:

- 1) zapewnienie dziecku komfortowych warunków lokalowych, które tworzą bezpieczną atmosferę podczas pobytu dziecka. Sale w których przebywają dzieci są nasłonecznione, przestronne i kolorowe;
- 2) sale wyposażone są w bezpieczne, atrakcyjne i dostosowane do wieku zabawki i pomoce dydaktyczne, które sprzyjają radosnej i twórczej zabawie, warunki opieki w placówce zbliżone są do warunków domowych;
- 3) dziecko bawi się i uczy w bezpiecznej, miłej, ciepłej, życzliwej atmosferze akceptacji, wzajemnego zaufania, opiekun jest blisko dziecka, wspiera jego rozwój, lecz na tyle daleko, by nie przeszkadzać w rozwoju potencjału dziecka;
- 4) dziecko ma możliwość uczenia się poprzez zabawę, zdobywania nowych umiejętności społecznych, takich jak praca w grupie, nawiązywanie relacji z innymi dziećmi, oraz samodzielnej zabawy.

2. Zapewnienie dziecku bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu poprzez:

- 1) dbałość o higienę osobistą (przewijanie, mycie rąk), wspieranie samodzielności w czynnościach higienicznych. Listę działań wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych zawiera załącznik nr 1;
- 2) wdrażanie do utrzymywania ładu i porządku podczas zajęć i zabawy, sprzątanie zabawek po zabawie;
- 3) naukę samodzielnego spożywania posiłków;
- 4) zapewnienie spokojnego miejsca do wypoczynku dostosowanego do indywidualnych potrzeb dziecka, tworzenie atmosfery sprzyjającej odpoczynkowi.

3. Wspieranie rozwoju psychomotorycznego, emocjonalnego i społecznego dziecka:

- 1) organizowanie zabaw ruchowych, dostarczanie zabawek wspierających motorykę małą i dużą;
- 2) aktywność na świeżym powietrzu: codzienne spacerunki i zabawy w parku, dostosowane do warunków pogodowych;
- 3) stymulacja zmysłów poprzez zabawy z różnymi fakturami, dźwiękami, kolorami i materiałami;

- 4) zachęcanie do współpracy w grupie, uczenie dzielenia się zabawkami, nauka mówienia „proszę i dziękuję”, mediacje w drobnych konfliktach;
- 5) indywidualne podejście do dzieci w okresie adaptacji, ścisła współpraca z rodzicami: możliwość krótszych pobyków, obecność rodzica w placówce przez pierwsze dni, wsparcie dziecka poprzez zapewnienie mu poczucia bezpieczeństwa i akceptacji;
- 6) kształtowanie poczucia tożsamości i autonomii dziecka poprzez:
  - a) stałą ciepłą i bezpieczną relację z opiekunem/ką, co sprawia, że dziecko postrzega siebie jako ważną i wartościową osobę;
  - b) nazywanie emocji i stanów dziecka typu: „Widzę, że jesteś smutny”, „Cieszysz się bo przyszła mama”, co pozwala dziecku rozpoznawać swoje przeżycia;
  - c) indywidualne traktowanie - zwracanie się po imieniu, respektowanie tempa rozwoju, rytmu dnia i potrzeb dziecka;
  - d) dawanie wyboru np. proste decyzje: „Chcesz pić z czerwonego czy niebieskiego kubka”;
  - e) pozwalanie na samodzielność, poprzez umożliwienie samodzielnego jedzenia, ubierania się, sprzątanania zabawek;
  - f) bezpieczne stawianie granic poprzez jasne i spokojne reguły („Nie bijemy innych dzieci”) dają dziecku poczucie bezpieczeństwa i porządku;
- 7) kształtowanie uważności na inne dzieci i ich potrzeby:
  - a) opiekun/ka powinien mówić spokojnie i empatycznie, pokazywać dzieciom jak zauważać potrzeby kolegów i koleżanek;
  - b) włącznie dzieci w pomaganiu np. pomoc w zbieraniu zabawek;
  - c) ćwiczenia czekania na swoją kolej;
  - d) chwalenie i wzmacnianie zachowań prospołecznych;
  - e) zabawy i aktywności grupowe.

4. Wspieranie rozwoju poznawczego, twórczego, umiejętności komunikacji oraz sprawności fizycznej przez stworzenie środowiska edukacyjnego umożliwiającego pełen i harmonijny rozwój:

- 1) rozwijanie mowy dziecka poprzez poszerzanie zasobu słów, czytanie książeczek, opowiadanie bajek, śpiewanie piosenek;
- 2) kształtowanie umiejętności technicznych dziecka: budowanie, organizowanie zabaw konstrukcyjnych;
- 3) wspomaganie rozwoju intelektualnego dziecka poprzez czytanie książeczek, oglądanie bajek edukacyjnych, opowiadanie ilustracji, wdrażanie zabaw edukacyjnych i twórczych;
- 4) rozbudzanie aktywności plastycznej, muzycznej i ruchowej dzieci.

5. Współpraca z rodzicami:

- 1) komunikacja codzienna: codzienne przekazywanie informacji na temat samopoczucia i aktywności dziecka;
- 2) spotkania: Organizowanie spotkań indywidualnych i grupowych z rodzicami. Tematy spotkań: omówienie planu pracy, porady na temat odpieluchowania, zdrowie i higiena małego dziecka;
- 3) włączanie w życie placówki: wspólne organizowanie świąt i imprez okolicznościowych, np.:
  - *Dzień Misia,*
  - *Andrzejki,*
  - *Dzień Babci i Dziadka,*
  - *Bal karnawałowy,*
  - *Dzień wiosny,*
  - *Dzień Mamy i Taty,*
  - *Dzień Dziecka;*
- 4) wolontariat: zapewnienie możliwości angażowania się rodziców w życie placówki, głównie w pomoc w organizacji wydarzeń;
- 5) regularne rozmowy z rodzicami na temat potrzeb i postępów dziecka, dostosowanie działań do indywidualnych potrzeb.

§ 3. Metody pracy z dziećmi

1. Rodzaje metod:

- a) zabawa kierowana i swobodna – podstawowa forma aktywności dzieci w tym wieku;
- b) metoda naśladowania – dzieci uczą się poprzez obserwację i powtarzanie;
- c) metoda aktywnego słuchania – angażowanie dzieci w opowiadania, piosenki, rymowanki;
- d) metoda zadań stawianych dziecku – dostosowane do wieku i możliwości dziecka;
- e) stymulacja polisensoryczna – rozwój zmysłów poprzez dotyk, dźwięk, zapachy, ruch.

2. Praca z dziećmi:

- 1) charakter relacji z dziećmi: relacje są pełne szacunku, responsywne i wzajemne, co sprzyja stwarzaniu ciepłej i domowej atmosfery. Dziećmi zajmuje się stały opiekun/ka, co sprzyja rozwijaniu bezpiecznych relacji między opiekunem a małą grupą dzieci;
- 2) aktywne słuchanie i komunikacja – przejawia się poprzez komentowanie zaobserwowanych działań dziecka, wyrażanie zainteresowania działaniami dziecka;

- 3) włączanie się opiekuna/ki do zabawy dzieci, jeśli tego potrzebują lub wyłączenie się z zabawy, jeśli obecność dorosłego nie jest niezbędna;
- 4) w przypadku trudnych zachowań kluczowe jest zachowanie spokoju, unikanie fizycznej lub werbalnej agresji i skupianie uwagi na zachowaniu dziecka, a nie na nim jako osobie;
- 5) stwarzanie warunków do rozwoju wyobraźni, fantazji, kreatywności i ekspresji poprzez dostarczanie materiałów, przedmiotów i narzędzi, które mogą rozwijać i wzbogacić aktywność i zabawy dzieci;
- 6) pomaganie dzieciom w zrozumieniu świata – opisywanie jak działa to, co robią, jakie są obserwowane zależności, łączenie przyczyny i skutku, przewidywanie.

Prowadzone zajęcia są dostosowane do wieku oraz psychomotorycznego poszczególnych dzieci. Podczas zajęć dziecko zdobywa pierwsze doświadczenie społeczne bawiąc się z rówieśnikami. Odkrywa w sobie nowe talenty, poznaje wiele zabaw, które dodatkowo stymulują jego rozwój. Dzieci uczestniczą w zabawach i ćwiczeniach gimnastycznych, poznają piosenki, wierszyki, rymowanki, słuchają bajek, legend, opowiadań, uczestniczą w zajęciach plastycznych przy użyciu rozmaitych technik. Opiekę, wychowanie i edukację zapewnia wykwalifikowany personel. Dzień w placówce planowany jest w sposób zapewniający dzieciom właściwe proporcje czasu związanego z wysiłkiem fizycznym i umysłowym oraz odpoczynkiem..

§ 4. Harmonogram dnia

Rytuały dnia pomagają dzieciom czuć się pewnie i bezpiecznie. Harmonogram dnia w placówce Dziennego Opiekuna w Gminie Zapolice jest stały i przewidywalny dla wszystkich dzieci. Harmonogram może być modyfikowany tak, aby dostosować trudność zadań do poziomu rozwoju poszczególnych dzieci. Proponowane aktywności są ciekawym wyzwaniem dla dzieci, które w ciągu dnia mają możliwość obserwacji siebie nawzajem. Dzieci najlepiej uczą się obserwując inne dzieci.

1. Stale elementy dnia zapewniające dziecku poczucie bezpieczeństwa:

- 8:00 – 8:30 – przyjmowanie dzieci, zabawy indywidualne w kącikach zainteresowań
- 8:30 – 8:45 – czynności higieniczne, przygotowanie do śniadania
- 8:45 – 9:15 – śniadanie
- 9:15 – 10:15 – zajęcia dydaktyczno-wychowawcze, spacer, zabawy ruchowe na świeżym powietrzu / w sali, zabawy zorganizowane
- 10:15 – 10:30 – czynności higieniczne, przygotowanie do posiłku i odpoczynku
- 10:30 – 10:45 – II śniadanie - czynności higieniczne, przygotowanie do posiłku i odpoczynku
- 10:45 – 13:15 – odpoczynek, drzemka

13:15 – 13:45 – obiad

13:45 – 15:00 – zabawy dowolne, czytanie bajek, zabawy stolikowe

15:00 – 16:00 - zabawy dowolne, odbieranie dzieci.

2. Zmienne elementy dnia:

- a) zajęcia dodatkowe (muzyczne, rytmiczne, sensoryczne);
- b) urodziny dzieci, uroczystości kalendarzowe;
- c) spotkania z rodzicami, dni tematyczne.

Harmonogram dnia jest dostępny dla rodziców.

Ramowy plan dnia w Dziennym Opiekunie w Gminie Zapolice zawiera Załącznik nr III do Planu OWE.

Czynności higieniczne, takie jak: zmiana pieluszek, mycie, podmywanie i odświeżanie dziecka, odbywa się w zgodzie z potrzebami dziecka, wtedy kiedy ono tego potrzebuje, nie jest częścią zaplanowanego harmonogramu dla całej grupy.

Dzieciom korzystającym z nocnika przypomina się o możliwości skorzystania z toalety. Przewijanie odbywa się bez pośpiechu, w kontakcie z dzieckiem i z delikatnością. Opiekun/ka wspiera samodzielność dziecka w czynnościach higienicznych, poprzez zachęcanie do samodzielnego mycia rąk po zabawie, po skorzystaniu z toalety, uczy korzystać z nocnika (Listę działań wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych zawiera Załącznik nr I do Planu OWE).

Dzieci mają możliwość odpoczynku w ciągu dnia zawsze kiedy tego potrzebują. Mają do wyboru takie sposoby odpoczynku jak: leżenie na kocyku/macie/dywanie, wyciszenia się (np. w namiocie, „bazie”, kąciku wyciszenia) czy w łóżeczku.

§ 5. Planowane aktywności

Aktywności dzieci to przede wszystkim sytuacje, które powtarzają się codziennie. Czynności powtarzalne, stanowiące element codziennego rytmu dnia budują i umacniają osobowość dziecka, rozwijają kompetencje społeczne, emocjonalne, postawy i motywację do aktywnego uczestnictwa w środowisku.

1. Przykładowe aktywności:

- a) zabawy manipulacyjne i konstrukcyjne;
- b) zabawy z elementami rytmiki i ruchu;
- c) zabawy tematyczne: „dom”, „lekarz”, „sklep” itp.;
- d) prace plastyczne z użyciem bezpiecznych materiałów;
- e) słuchanie i naśladowanie odgłosów (instrumenty, dźwięki z otoczenia);
- f) nauka prostych wierszyków, piosenek, wyliczanek;

g) zajęcia rozwijające mowę – wspólne opowiadanie, nazywanie przedmiotów.

2. Przy planowaniu aktywności dzieci ważne jest stwarzanie im możliwości do zabaw edukacyjnych we wszystkich obszarach rozwoju, ponieważ:

- 1) zabawa jest kluczową praktyką we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem. Zadaniem opiekuna/ki jest zapewnienie wszystkim dzieciom możliwości różnego rodzaju zabaw i gier;
- 2) zabawa daje dzieciom możliwość rozwoju, uczenia się i zapewnia dobre samopoczucie;
- 3) dzieci nie traktują zabawy jako narzędzia do osiągnięcia określonych celów, ale jako sposób spędzania czasu, życia i postrzegania świata;
- 4) dla dzieci znaczenie zabawy leży w samej zabawie. Daje im radość i przyjemność. Dzieci podczas zabawy są aktywnymi podmiotami: strukturyzują i badają otaczający świat, tworzą relacje społeczne i tworzą znaczenia w oparciu o swoje doświadczenia. Budują wyobrażenia o sobie i innych, naśladują, a także tworzą nowe rzeczy;
- 5) dzięki zabawie dzieci modelują i testują swoje pomysły, mogą przetwarzać doświadczenia, które uważają za trudne. Zabawa pozwala im bezpiecznie eksperymentować, próbować i ponosić porażki;
- 6) propozycje zabaw edukacyjnych łączą w sobie elementy umożliwiające wszechstronny rozwój: radość, robienie rzeczy razem i rozwijanie osobistych umiejętności. Gdy dzieci zdobywają więcej doświadczeń, zabawa ewoluuje i przybiera coraz bardziej złożone formy. Interakcje między opiekunem/ką a dziećmi, a także między dziećmi stanowią podstawę rozwoju myślenia, języka i rozwijania umiejętności zabawy;
- 7) poprzez zabawę dzieci dokonują obserwacji, eksperymentują i uczą się zasad panujących w społeczności;
- 8) podczas zabawy w grupie dzieci uczą się regulować swoje emocje, a także brać pod uwagę punkt widzenia innych;
- 9) zabawa zwiększa poczucie wspólnoty i wzmacnia pozytywną atmosferę emocjonalną.

§ 6. Wskazówki metodyczne dla osoby zatrudnionej na stanowisku dziennego opiekuna

1. Wskazówki metodyczne, sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi, przez organizowanie otoczenia tak, aby dzieci miały możliwość nawiązywania kontaktu z innymi osobami.

- 1) Opiekun/ka aranżuje przestrzeń tak, żeby dzieci mogły widzieć co robią inni, m.in. poprzez:

- a) podział sali na kilka stref wyposażonych w zróżnicowane zabawki i materiały, w których dzieci mogą podejmować różne działania dostosowane do wieku i potrzeb rozwojowych;
  - b) zorganizowanie przestrzeni w sposób umożliwiający jej przekształcanie w odpowiedzi na aktualne zainteresowania dzieci (m.in. duże klocki oddzielające strefy aktywności).
- 2) Opiekun/ka w relacjach z dziećmi stwarza sytuacje, w których mają one możliwość budowania poczucia przynależności do grupy, m.in. poprzez:
- a) rytuał codziennego przywitania i pożegnania;
  - b) wspólnie realizowany harmonogram dnia, z powtarzającymi się zabawami integrującymi dzieci;
  - c) aranżowanie wspólnych zabaw w kilkuosobowym gronie;
  - d) włączanie dzieci w dekorowanie sali;
  - e) stwarzanie możliwości naśladowania innych dzieci;
  - f) modelowanie społecznych interakcji podczas zabaw z dziećmi, w których uczestniczy;
  - g) zwracanie uwagi na sygnały zainteresowania dziecka innymi dziećmi i wspieranie nawiązywania relacji między nimi;
  - h) wykorzystywanie wiedzy o zainteresowaniach i temperamencie dzieci do angażowania ich we wspólne zabawy.

2. Wspieranie rozwoju autonomii dzieci można realizować za pomocą np.:

- 1) aranżowanie przestrzeni tak, żeby dzieci mogły się samodzielnie bawić;
- 2) zostawienie dziecku czasu na samodzielne wykonanie jakiejś czynności, np. przy ubieraniu się, sprzątanu, łączeniu puzzli lub aranżacji kącika zabawy;
- 3) stwarzanie możliwości dzieciom pomagania innym dzieciom;
- 4) wspieranie samodzielnego rozwiązywania konfliktów między sobą;
- 5) udzielania dzieciom wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów, jeśli same nie potrafią znaleźć rozwiązania problemu;
- 6) dawania dzieciom prawa do decydowania, czy chcą się dzielić zabawkami i szanowania ich wyborów;
- 7) dawania dzieciom prawa do decydowania, czy chcą się bawić z innymi dziećmi i szanowania ich wyborów.

3. Zadania opiekuna/ki w zakresie rozwijania u dzieci kompetencji społecznych:

- 1) dawanie dzieciom wskazówek, jak ze sobą współpracować (np.: „Najpierw on, potem ty”);
- 2) dawanie wskazówek, jak dziecko może się zachować w konkretnej sytuacji, a nie czego ma nie robić (koncentracja na komunikatach korygujących pozytywne);

- 3) dawanie dzieciom możliwości z kim chcą się bawić, samemu pozostając w pobliżu;
- 4) wprowadzenie zasad funkcjonowania dzieci w grupie i wyjaśnienie dzieciom ich znaczenia.

4. Celebrowanie zwyczajów i świąt ważnych dla dzieci:

- 1) urodziny - należy ustalić z rodzicami i wprowadzić prosty zwyczaj/rytuał świętowania w grupie urodzin, taki sam dla każdego dziecka;
- 2) Dzień Dziecka, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Mamy i Taty – uwaga: należy pamiętać, że dzieci w wieku do lat 3 nie powinny być obligowane do dawania rodzicom czy dziadkom prezentów. Zakłada się urządzenie wspólnej celebracji święta;
- 3) możliwe jest świętowanie powszechnie celebrowanych świąt Bożego Narodzenia czy Wielkanocy, z założeniem i uważnością na różnice kulturowe i wyznaniowe. Należy celebrowanie świąt o znaczeniu kulturowym czy religijnym uzgodnić z rodzicami. Dziecko ma prawo odmówić, zrezygnować ze świętowania lub z fragmentu rytuału (np. przytulenia przez inne dzieci) i ta odmowa musi być zaakceptowana.

5. Opiekun/ka wspiera dzieci w poznawaniu i doświadczaniu otaczającego świata poprzez:

- 1) umożliwienie dzieciom zabaw w różnorodnych kąciach tematycznych uzupełnianych regularnie (np. raz na 10 dni) o nowe materiały, zabawki, przedmioty lub modyfikowanie ich zgodnie ze zmieniającymi się zainteresowaniami dzieci;
- 2) zapewnienie, że dziecko decyduje, czym, w jaki sposób i jak długo będzie się bawić;
- 3) dostosowanie czasu trwania zabawy do możliwości dzieci: (zabawy trwają tak długo, jak długo dzieci są nimi zainteresowane);
- 4) inspirowanie dzieci do poszerzania swojej wiedzy i umiejętności;
- 5) stwarzanie dzieciom możliwości mierzenia się z trudnościami / nowościami w relacjach z przedmiotami/innymi dziećmi;
- 6) stwarzanie warunków i dawanie im czasu na eksperymentowanie oraz uczenie się na błędach;
- 7) zapewnienie dzieciom dostępu do materiałów wzbudzających ich ciekawość świata, do przedmiotów codziennego użytku oraz materiałów naturalnych;
- 8) zapewnienie dzieciom możliwości eksplorowania najbliższego otoczenia placówki;
- 9) zapewnienie dzieciom warunków do obserwowania zmian zachodzących w przyrodzie.

6. Przykłady aktywności dotyczące:

- 1) **myślenia przyczynowo-skutkowego:**
  - a) wprawianie w ruch przedmiotów;

- b) manipulacje światłem;
- c) czynności odwracalne (wyjmowanie i wkładanie, pakowanie, przenoszenie);
- d) czynności nieodwracalne (darcie, zgniatanie, zabawy lodem);
- e) budowanie i burzenie;
- f) rozciąganie.

2) działań opiekuna/ki kształtujących u dzieci umiejętności obserwacji i doświadczania otaczającego świata, takie jak np.:

- a) umożliwianie zabawy przedmiotami wydającymi różne dźwięki;
- b) umożliwianie zabawy w odkrywanie i znajdowanie;
- c) umożliwianie eksplorowania natury i terenu na zewnątrz budynku.

3) używania przez opiekuna/kę określeń dla cech przedmiotów, jak np.:

- a) komentowanie i opisywanie znalezionych w koszu/pudle „skarbów”;
- b) opisywanie doświadczeń dzieci, tego co widzą, słyszą i czym się bawią;
- c) określanie i porównywanie przedmiotów w otoczeniu: duży-mały, większy-mniejszy.

4) używania określeń przestrzennych, poprzez np.:

- a) poszukiwanie ukrytych przedmiotów;
- b) zabawy ruchowe na torze przeszkód;
- c) układanie puzzli, klocków.

7. Przykłady działań opiekuna/ki wspierających u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się:

- 1) dostosowanie złożoności własnych wypowiedzi do poziomu komunikacji dziecka i nie infantylizuje swojej komunikacji z dziećmi;
- 2) obserwowanie i odpowiadanie na werbalne i niewerbalne komunikaty płynące od dzieci;
- 3) używanie pytań zarówno otwartych jak i zamkniętych, na które dzieci mogą dać krótką odpowiedź;
- 4) czekanie na odpowiedź dziecka (werbalną lub niewerbalną), zanim przejdzie się do następnych pytań lub komentarzy;
- 5) stosowanie różnych form wypowiedzi (pytania, zdania twierdzące, wykrzyknikowe itp.);
- 6) stosowanie wyjaśnień, aby pomóc dziecku zrozumieć dane zjawisko;
- 7) rozwijanie mowy, utrzymującej dłużej uwagę dzieci przy danym przedmiocie;
- 8) wyraźne artykułowanie, modelowanie głosu, żeby wzmocnić zaangażowanie dzieci w rozmowę;
- 9) używanie różnych słów z różnych kategorii (przedmioty, działania, uczucia funkcje);
- 10) częste stwarzanie dzieciom okazji do wspólnego czytania książeczek, oglądania ilustracji;

- 11) podczas czytania zachęcanie dzieci do aktywności takich jak: przewracanie kartek, zadawanie pytań, odpowiadanie na pytania, podążanie za rymami, powtarzanie znanych fragmentów.
- 12) pokazywanie i opisywanie ilustracji w książkach, zachęcanie do rozmowy na temat treści i ilustracji;
- 13) opowiadanie dzieciom różnych historii i bajek;
- 14) objaśnianie znaczenia słów przy wykorzystaniu gestów i mimiki;
- 15) stosowanie uproszczeń (ale nie języka „dziecinnego”) w kontaktach z dziećmi jeszcze nie mówiącymi lub zaczynającymi mówić, używanie krótkich zdań.

8. Wskazówki metodyczne pomagające opiekunowi/ce wspierać rozwój językowy i umiejętności komunikacyjne dzieci:

- 1) częste rozmawianie z dziećmi;
- 2) rozmawianie z pacynkami, pluszakami;
- 3) towarzyszenie dzieciom, kiedy coś ustalają między sobą;
- 4) rozmowy z dziećmi na temat tego, co jest aktualnie przedmiotem ich rozmowy;
- 5) wspieranie komunikowania się dzieci ze sobą oraz opiekunem (zabawy w telefon, dom, w przyjęcie);
- 6) towarzyszenie dzieciom w zabawach i częste komentowanie tego co robią;
- 7) zachęcanie dzieci do aktywnego udziału we wspólnym czytaniu książek, słuchaniu tekstów, utworów;
- 8) kultywowanie rytuałów w ciągu dnia – czytania (ulubiona książka, ulubione rymowanki), zabaw muzyczno-ruchowych;
- 9) opowiadanie książek z obrazkami (Pokaż gdzie jest ...).

9. Wskazówki metodyczne sprzyjające rozwojowi sprawności fizycznej i sensorycznej u dzieci:

- 1) dbanie o organizację sali oraz przestrzeni na zewnątrz w taki sposób, żeby dzieci miały wiele okazji do ćwiczenia umiejętności ruchowych;
- 2) umożliwianie dzieciom codziennego kontaktu z materiałami dotyczącymi zmysłów: czucia, smaku, zapachu, wzroku, słuchu, propriocepcji i równowagi;
- 3) zapewnienie dostępu do piasku, wody, ciastoliny, naturalnych materiałów różnorodnej fakturze i zapachu, materiałów dźwiękowych;
- 4) dbanie o to, aby natężenie dźwięków lub bodźców wzrokowych nie przytłaczało dzieci;
- 5) zapewnienie w ciągu całego dnia różnorodnych aktywności sensorycznych stosownie do potrzeb dzieci – (uwaga: planowanie doświadczeń sensorycznych powinno zagwarantować dzieciom czas na zaangażowanie się i dzielenie się swoimi doświadczeniami i spostrzeżeniami z innymi);
- 6) zachowanie czujności co do bezpieczeństwa dzieci, ale bez powstrzymywania ich przed podejmowaniem nowych zadań ruchowych;

- 7) umożliwiania dzieciom wielokrotnego powtarzania i ćwiczenia konkretnych umiejętności ruchowych tak długo, jak są tym zainteresowane.

10. Wskazówki metodyczne sprzyjające rozwojowi sprawności fizycznej i angażowania zmysłów:

- 1) zabawy angażujące zmysły wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku:
  - a) ścieżki sensoryczne – chodzenie na bosaka po trawie, piasku;
  - b) zabawy wodą, błotem, piaskiem;
  - c) malowanie rękami;
  - d) słuchanie i wydawanie dźwięków;
  - e) wąchanie kwiatów, roślin;
  - f) testowanie smaków;
- 2) zabawy wspierające rozwój motoryki małej:
  - a) zabawa z klockami;
  - b) wkładanie i wyjmowanie elementów z pojemników;
  - c) papier: chwytanie, darcie, składanie;
  - d) malowanie farbami;
  - e) ciastolina, plastelina, ciasto: lepienie, wałkowanie;
  - f) przyczepianie i odczepianie;
  - g) włączanie przycisków;
- 3) ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi:
  - a) chodzenie po śladzie;
  - b) samodzielne jedzenie;
  - c) malowanie; mycie rąk;
  - d) sprzątanie zabawek do pudeł;
  - e) zabawy piłką: rzucanie, łapanie, turlanie.

11. Wskazówki metodyczne sprzyjające rozwojowi twórczej ekspresji dzieci:

- 1) wspieranie dzieci przez informacje zwrotne w czasie aktywności twórczych bez poprawiania ich i oceniania;
- 2) zapewnienie dzieciom czasu na szukanie kreatywnych rozwiązań w ciągu całego dnia;
- 3) stwarzanie dzieciom możliwości do kreatywnych działań konstrukcyjnych (klocki, pudła, pojemniki);
- 4) stwarzanie dzieciom okazji do tańczenia i śpiewania;
- 5) zapewnienie w ciągu całego dnia dostępu do różnorodnych materiałów plastycznych, takich jak: kartki, kredki, mazaki, plastelina, ciastolina, klej;
- 6) zapewnienie miejsca gdzie dzieci mogą swobodnie tworzyć;
- 7) umożliwienie dzieciom rysowania i malowania na pionowych płaszczyznach (co najmniej wielkości A3) na wysokości ich wzroku;

- 8) zapewnienie, żeby wśród materiałów do zajęć plastycznych dostępnych dla dzieci nie dominowały gotowe szablony (plansze, kolorowanki, karty do wypełniania);
- 9) w organizowanych zajęciach plastycznych unikanie sytuacji, kiedy cała grupa dzieci robi to samo;
- 10) koncentracja na procesie tworzenia, a nie wyniku;
- 11) dostarczanie dzieciom możliwości obcowania ze sztuką (rzeźbą, malarstwem, rysunkami) o wysokiej jakości artystycznej.

§ 7. Ewaluacja planu

Plan będzie rokrocznie analizowany i dostosowany do możliwości placówki oraz potrzeb dzieci, które do niej aktualnie uczęszczają.

Lista działań wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych:

1. Informowanie dziecka o zamiarze zmiany mu pieluszki i oczekiwanie na jego reakcję;
2. Przypominanie dzieciom o korzystaniu z toalety lub nocnika, ale pozwalanie, aby same decydowały, czy chcą z nich skorzystać;
3. Uwzględnianie prawa dziecka do towarzystwa lub intymności w toalecie;
4. Dziecko nie musi pytać o pozwolenie na skorzystanie z toalety lub umycie rąk,
5. Wspieranie samodzielności dzieci związanej z higieną odpowiednio do poziomu ich rozwoju, wspomaganie ich w treningu związanym z higieną, ale respektowanie ich prawa do odmowy tego treningu;
6. Wymienianie z rodzicami aktualnych informacji na temat umiejętności dziecka w zakresie czynności higienicznych i uzgadnianie z nimi wspólnych działań w tym zakresie;
7. Nie karanie dzieci za załatwianie naturalnych potrzeb fizjologicznych, niezależnie od miejsca, gdzie to się odbywa (skorzystanie z nocnika, zmoczenie się);
8. Niezawstydzanie dziecka ani nieokazywanie rozczarowania, gdy dziecko nie zasygnalizuje potrzeby skorzystania z nocnika lub toalety;
9. Przewijanie dziecka bez pośpiechu, z delikatnością i uważnością, żeby nie sprawić mu bólu czy przykrości, bycie w kontakcie z dzieckiem;
10. Nieokazywanie dzieciom werbalnie i niewerbalnie swojej niechęci przy czynnościach związanych z pielęgnacją;
11. Wypracowywanie z dziećmi nawyku mycia rąk – odbywanie się tego co najmniej przed każdym posiłkiem i zawsze po skorzystaniu z toalety (dotyczy dzieci, które już są na tym etapie rozwoju).

Lista działań wspierających samodzielność podczas posiłków:

1. Niezmuszanie dzieci do siadania przy stole, jeśli nie mają potrzeby jedzenia;
2. Uprzedzanie dzieci o zbliżającej się porze posiłku, pozwalając im dokończyć zabawę;
3. Zapraszanie dzieci do wspólnego nakrywania do stołu i sprzątanania po posiłku;
4. Dawanie dzieciom tyle czasu na posiłek, ile potrzebują;
5. Nienagradzanie dzieci za zjedzenie posiłku ani niekaranie za odmowę jedzenia;
6. Akceptowanie tego, że dziecko może nie chcieć niczego zjeść;
7. Uwzględnianie werbalnych i pozawerbalnych sygnałów dzieci dotyczących potrzeby jedzenia oraz ilości spożywanych potraw;
8. Nienaleganie, aby dziecko zjadło wszystko, co ma na talerzu;
9. Zachęcanie dzieci do samodzielnego jedzenia;
10. Pozwalanie jeść rękoma dzieciom, które nie potrafią jeszcze używać sztućców;
11. Pomaganie dziecku, które ma trudności z jedzeniem, poprzez karmienie go łyżeczką lub widelcem za jego zgodą;
12. Dopilnowywanie, żeby wszystkie dzieci w czasie posiłku miały stały dostęp do łyżki i widelca;
13. Pozwalanie dzieciom podczas posiłku prowadzić rozmowy z personelem i innymi dziećmi siedzącymi przy stole;
14. Staranie się (w miarę możliwości) jeść razem z dziećmi przy stolikach;
15. Tłumaczenie nazw i składników dania;
16. Rozmawianie z dziećmi o tym, co jest zdrowe, a co nie;
17. Umożliwianie dzieciom uprawiania ziół (warzyw) w ogrodzie lub doniczkach na oknie;
18. Zbieranie od rodziców informacji dotyczących żywienia dziecka, w tym jego preferencji żywieniowych, godzin posiłków, nawyków i rytuałów, ewentualnych trudności żywieniowych, umiejętności;
19. Uzgadnianie wspólnie z rodzicami potrzeb dzieci związanych z żywieniem, uwzględniając zasady zdrowego żywienia i profilaktyki otyłości;
20. Zachęcanie rodziców do stosowania zasad zdrowego żywienia w domu;
21. Upowszechnianie przepisów i pomysłów na zdrowe posiłki, materiałów na temat zdrowego żywienia;
22. Prowadzenie bieżącej obserwacji dzieci w sytuacjach związanych z żywieniem i w razie wyraźnie niepokojących objawów dzielenie się spostrzeżeniami z rodzicami;
23. Zwracanie uwagi na niepokojące zachowania dzieci związane z żywieniem i w razie potrzeby kierowanie rodziców do specjalisty.

**RAMOWY PLAN DNIA W DZIENNYM OPIEKUNIE
W GMINIE ZAPOLICE**

GODZINA	RODZAJE AKTYWNOŚCI
8.00 – 8:30	Przyjmowanie dzieci, zabawy indywidualne w kącikach zainteresowań
8.30 – 8.45	Czynności higieniczne, przygotowanie do śniadania
8.45 – 9.15	Śniadanie
9.15 – 10.15	Zajęcia dydaktyczno-wychowawcze, spacer, zabawy ruchowe na świeżym powietrzu / w sali, zabawy zorganizowane
10.15 – 10.30	Czynności higieniczne, przygotowanie do odpoczynku
10.30 - 10.45	II śniadanie
10.45 - 13.15	Odpoczynek, leżakowanie, słuchanie muzyki relaksacyjnej / bajek
13.15 – 13.45	Posiłek / Obiad
13.45 – 15:00	Zabawy dowolne, indywidualne, czynności higieniczne
15.00 - 16.00	Zabawy dowolne, odbieranie dzieci

Metody komunikacji oraz sposób reagowania na trudne zachowania

Metody pracy z dziećmi do lat 3 opierają się na budowaniu relacji opartej na zaufaniu, spokoju i jasnych zasadach. Komunikacja powinna być prosta, oparta na pozytywnych komunikatach i zachęcaniu do używania słów, a w przypadku trudnych zachowań kluczowe jest zachowanie spokoju, unikanie fizycznej lub werbalnej agresji i skupienie uwagi na zachowaniu dziecka, a nie na nim jako osobie.

1. Metody komunikacji

- a) **Mów prosto i jasno:** Używaj krótkich, konkretnych komunikatów, np. „Usiądź”, „Odejdź”, „Podaj zabawkę”;
- b) **Zdobądź uwagę:** Przed wydaniem polecenia nawiąż kontakt wzrokowy i/lub dotknij ramienia dziecka, upewniając się, że reaguje pozytywnie na dotyk;
- c) **Wzmacniaj pozytywne zachowania:** Chwal i doceniaj pozytywne zachowania, np. „Ładnie się bawisz”;
- d) **Zachęcaj do słownego wyrażania potrzeb:** Skłaniaj dziecko do mówienia o swoich uczuciach i potrzebach, zamiast reagowania agresją;
- e) **Wyrażaj swoje potrzeby:** Mów o swoich uczuciach i potrzebach, aby dziecko rozumiało Twoje reakcje.

2. Reagowanie na trudne zachowania

- a) **Zachowaj spokój:** Nie podnoś głosu i nie reaguj agresją słowną ani fizyczną. Nie obrażaj, nie zawstydzaj i nie oceniaj dziecka;
- b) **Zapewnij bezpieczeństwo:** Odsuń się, jeśli dziecko próbuje Cię uderzyć. W razie potrzeby zastosuj ograniczenia fizyczne, aby zapobiec krzywdzie (swojej lub dziecka);
- c) **Skup się na zachowaniu, nie na dziecku:** Mów „to zachowanie jest złe”, a nie „jesteś złym dzieckiem”;
- d) **Zredukuj komunikację werbalną:** W chwili silnego pobudzenia dziecka ogranicz rozmowę, nie krzycz i nie tłumacz;
- e) **Wykorzystaj ćwiczenia wyciszające:** W przypadku złości, zastosuj metody takie jak ugniatanie papieru, dmuchanie na przedmioty lub ćwiczenia oddechowe;
- f) **Skieruj uwagę na pozytywną alternatywę:** Kiedy dziecko się uspokoi, zaproponuj alternatywne wzorce zachowania, które oferowane są np. poprzez zabawę, rozmowę czy ćwiczenia;
- g) **Bądź konsekwentny:** Ustal jasne zasady i konsekwentnie ich przestrzegaj;
- h) **Prowadź rozmowy o emocjach:** Używaj książek, bajek terapeutycznych i kart z emocjami, aby pomóc dziecku zrozumieć i nazwać swoje uczucia;
- i) **Daj dziecku wybór:** Pozwól dziecku ponosić konsekwencje swojego zachowania, dając mu jednak wybór, np. czy chce spokojnie odejść do innej sali, aby się uspokoić.

